

Akademiska handlag

ORVAR LÖFGREN, professor emeritus i etnologi, Lunds universitet, och BILLY EHN, professor emeritus i etnologi, Umeå universitet. Författarna presenteras mer utförligt vid sina respektive artiklar.

i diskussioner om forskningens villkor och förändring ligger ofta fokus på "stora" teman: teoribyggen och paradigmskiften, utbildningsorganisation och forskningsfinansiering. Mera sällan riktas uppmärksamheten mot forskningens all dagliga gnetande med materialinsamling, analys och kommunikation mellan forskare. Men det är just här i vardagen, med alla praktiska handlag och förhållningssätt, som universitetet ständigt återskapas sig självt, utan att det alltid märks.

I den mån vardagliga akademiska färdigheter studerats har det ofta handlat om livet i laboratoriet. Forskare som Bruno Latour och Steve Wolgar (1979) eller Karin Knorr-Cetina (1999) var tidigt ute för att analysera forskningens vardag i teknik- och naturvetenskaper. Bland svenska studier finns till exempel Helena Petterssons (2010) kulturanalytiska avhandling om det dagliga arbetet på ett mångdisciplinärt forskningscentrum.

I samhälls- och kulturvetenskaperna är de praktiska handlagen och färdigheterna kanske inte alltid lika lätta att få syn på. I detta temanummer riktar vi därför sökarmot mot det till synes obetydliga i forskningens vardag, mot rutiner, handgrepp och invanda förhållningssätt. Det är akademiska tekniker som man sällan har lärt sig genom kurslitteratur eller föreläsningar, utan snarare en tyst kunskap som man tar till sig under kaffepauser och korridorssnack eller genom att imitera andra och pröva sig fram.

Som forskare har man en hel verktygslåda av sådana arbetsrutiner, som snarare sitter i kroppen än lyfts fram i medvetandet. Det kan handla om hur man surfar på nätet, letar litteratur, börjar skriva en text och inte minst väljer mellan och hanterar olika redskap från blyertspennan till laptopen. Det är färdigheter som alltså inte är helt lätta att fånga i ord. Hur lär man sig att snabbt fingra igenom en tjock bunt ansökningshandlingar, bedöma en

bok genom att väga den i handen eller bläddra lite här och där? Hur utvecklar man en magkänsla för vad som är intressant eller oviktigt?

På ytan kan det se ut som om det akademiska arbetet ständigt förändras. Nya villkor och nya tekniker för kunskapsproduktion, från laboratoriets utformning till arkiveringstekniker. Digitaliseringen är bara en av många sådana förändringar. I tidigare skeden har innovationer som kopiatorn, fotnoten, skrivmaskinen, särtrycket och kortregistret haft stor betydelse. Samtidigt existerar det en underström av vanor, konventioner och handgrepp som lever vidare och traderas mellan generationer. Det är bland annat denna spänning mellan gammalt och nytt som bidragen till detta temanummer belyser. När fungerar blyertspennan bättre än datorn, hur lär vi oss ta genvägar i forskningen genom googlande, snabbbläsande och strategisk glömska? Varför är kritik så känsligt och akademiskt skvaller så viktigt? Vi möter livet runt seminariebordet och bildbruk i föreläsandet.

Inte nog med att denna underström av rutiner och vanor kan vara svår att bli medveten om. Ofta ses den dessutom som personliga forskningsvanor – ”mitt sätt att jobba”. Men som artiklarna visar är de inlärda kulturmönster, som återspeglar forskningsideal och värderingar. Det faktum att de blivit osynliga genom att förvandlas till reflexmässiga beteenden ger dem desto större kraft. Det är just handlagens alldagliga seghet och självklarhet som gör att de effektivt kan cementera både maktförhållanden och hierarkier i akademien.

Bidragen i detta temanummer kommer från en workshop vid Lunds universitet 2013. Både den och detta nummer har ge-

neröst finansierats genom bidrag från Erik Philip-Sörensens stiftelse för främjande av genetisk och humanistisk vetenskaplig forskning.

REFERENSER

- Karin Knorr-Cetina, Karin, 1999. *Epistemic Cultures: How the Sciences Make Knowledge*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Latour, Bruno & Wolgar, Steve, 1979. *Laboratory Life: The Social Construction of Scientific Facts*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Pettersson, Helena, 2010. *Boundaries, Believers and Bodies: A Cultural Analysis of a Multidisciplinary Research Community*. Saarbrücken: Lambert Academic Publishing. (<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:140155/FULLTEXT01>).

SUMMARY

Everyday Life in Academica
(Akademiska handlag)

This special issue looks at everyday life in Academia. While paradigm shifts, university management, research policies and other “big” issues often are discussed, the papers here explore a less analyzed field: the routines and micro-rituals of scholarly life that demand that you learn a special touch or academic *savoir-faire*.

It can be about how people learn to structure a paper, to surf the internet, or how to organize material on the hard disk or maintain some kind of order in the office. How do you learn to participate in a seminar discussion, handle the rituals of academic gossiping or take critique? There are also the many skills of interacting with changing media and tools. When is the pencil preferred to the laptop and how do you use visual material in lectures?

Many such methods have slowly become invisible over time, and are no longer seen as parts of the theoretical and methodological baggage scholars carry with them. The ways different generations of scholars acquire everyday working routines are

often experienced as very personal – “my style of doing things” – but there are subtle cultural processes of learning involved here as the various papers demonstrate.

So many academic skills, routines and rules are never found in research handbooks or statements of learning goals. It is acquired knowledge, resting more in the body than in the brain, working as re-

flexes rather than conscious actions. The fact that they are often seen as personal habits, or are just taken for granted and not problematized, also means that they may carry hidden charges of power and authority.

Keywords: academic skills, savoir-faire, routines, micro-rituals.

Foto: Orvar Löfgren.